

el sociolingüista i conseller de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, Francesc Xavier Vila, amb una reflexió sobre el vincle entre les llengües i la identitat, i la importància de la diversitat en aquest sentit. Vila va acabar recordant que, si bé el model europeu d'estat jacobí ha estat un dels motors de la supressió de llengües, avui a Europa hi ha més llengües protegides per l'estat que a la major part de territoris del món. Inicialment s'havia programat a continuació una conferència de François Grin, professor de la Universitat de Ginebra i especialista en economia i governança de les llengües, però per un retard en el vol va caldre alterar l'ordre previst i avançar la primera de les dues taules rodones de què va constar la jornada. Així doncs, a continuació Llorenç Comajoan-Colomé, professor de la Universitat de Vic-Central de Catalunya; Jasone Cenoz, professora de la Universitat del País Basc, i Virginia Unamuno, investigadora principal al Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas (CONICET) d'Argentina i professora de la Universitat Nacional de San Martín, van debatre sobre «Diversitat social i diversitat lingüística a les aules». Els especialistes van exposar breument els models educatius dels respectius països pel que fa a la gestió de llengües, les eines de què disposen per atendre la diversitat lingüística, sobretot l'aportada per la immigració, i van fer algunes propostes per millorar aquesta gestió en l'àmbit de l'ensenyament. Tot seguit el professor Grin va poder impartir la conferència que duia per títol «Governar el món des de la diversitat lingüística». Grin va dissertar sobre la complexitat del concepte de diversitat lingüística i sobre el fet que es tracta d'un «problema pervers», en el sentit que no té una formulació definitiva ni es pot plantejar en termes de veritat o fals o que cada cas és únic. Alhora, es tracta d'un problema crucial per a la governança, ja que cap estat pot ignorar-lo: la tria de llengües en les polítiques públiques és inevitable. En conclusió, el conferenciant va subratllar la necessitat de distingir entre el nivell normatiu (allò que és moralment bo o dolent) i el nivell positiu (allò que és factualment cert o fals), entre els quals va defensar que no existia cap relació ontològica. A la segona taula rodona, «Drets lingüístics i raons econòmiques per la diversitat lingüística», hi van participar Vicenta Tasa Fuster, professora de Dret Constitucional de la Universitat de València, i Michele Gazzola, professor de Política Pública a la Universitat d'Ulster. Gazzola va començar per fer una distinció entre «llibertat negativa» (definida per la interferència de l'estat) i «llibertat positiva» (quan l'estat reforça la llibertat dels ciutadans a través de polítiques públiques). Tasa va fer una crítica de les polítiques lingüístiques europees, al seu parer poc democràtiques pel fet de jerarquitzar les llengües, i va emfasitzar la importància dels drets lingüístics en el sentit que són a la base de la possibilitat de fer realitat bona part dels drets fonamentals: a l'educació, a l'atenció mèdica, a la seguretat jurídica, etc. També va remarcar que, en contra del que se sol pensar, una excessiva regulació en matèria lingüística en un estat amb «oficialitat asimètrica» pot acabar perjudicant les llengües febles, i que és més efectiu treballar en polítiques i mantenir legislacions més generals. Ambdós ponents van dissertar sobre l'habitual retret que es fa a la diversitat lingüística com a cara, antieconòmica. Tasa va posar en evidència que, mentre se subratllen els suposats costos del suport a les llengües minoritzades, se silencia que la major part de la inversió pública es fa a favor de les dominants; en el cas espanyol, el castellà. L'acte, que va comptar amb interpretació anglès-català-llengua de signes catalana, el va cloure la moderadora, Ariadna Oltra.

Pere COMELLAS CASANOVA
Universitat de Barcelona

Dia Internacional de la Traducció 2025 (Barcelona, 30 de setembre del 2025). — Organitzada per la Secció Filològica de l'IEC i l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), i amb la col·laboració de l'Institut Ramon Llull (IRL), el dia 30 de setembre, a les 17'30 h, al jardí Mercè Rodoreda de l'IEC tingué lloc la celebració del Dia Internacional de la Traducció.

Després d'unes paraules de benvinguda de Mila Segarra, vicepresidenta de la Secció Filològica, i de Sebastià Portell, president de l'AELC, sota el títol d'«Engalanar el traductor», Izaskun Arretxe,

directora de l'Àrea de Literatura de l'IRL, entrevistà Frans Oosterholt, guanyador del Premi Ramon Llull de Traducció Literària 2025, que destacà el camí que la traducció havia obert per a la literatura catalana als Països Baixos i la tasca del traductor com a prescriptor per a les editorials del seu país. A continuació August Bover, president del Grup de Treball de Llengua i Creació de la Secció Filològica, llegí un text tramès per Albert Jané, membre de la Secció Filològica, on repassava els seus seixanta anys d'adaptador de còmic al català, sempre guiat per la idea que era un servei que feia a la llengua catalana i que, per tant, havia de fer ús d'un llenguatge absolutament correcte i, alhora, natural i creïble. Seguidament hi hagué el col·loqui «Paraules dibuixades: traduir l'univers del còmic», moderat per la traductora Maria Llopis, amb les intervencions de Mercè Canela, editora i traductora de còmic, i Alfred Sala, traductor de còmic, que van tractar dels problemes de la traducció de còmic, dels encerts aconseguits pel còmic català i de les dificultats que troba en el món editorial.

La celebració es va cloure amb una copa de xampany al pati de la Casa de Convalescència.

August BOVER I FONT
Institut d'Estudis Catalans